

Andijon davlat chet tillari instituti

f.f.f.d. Qosimova Madina Zaynobidinovna

Annotatsiya: *Ushbu maqolada turizm terminlarining tilga kirib kelishi va rivojlanishi masalalari ko'rib chiqiladi. Turizm sohasining iqtisodiy, madaniy va ijtimoiy ahamiyati haqida batafsil ma'lumot berilib, turizm va tilshunoslik o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik tahlil qilinadi. Mahalliy madaniyat, an'analar va urf-odatlar turizm jarayonida qanday rol o'ynashi, shuningdek, "xalol", "eko-turizm", "inklyuziv turizm" kabi terminlarning paydo bo'lishi va rivojlanishi tahlil etiladi. Maqola, shuningdek, tur paketlari, tur agentlar, tur operatorlar va logistika kabi tushunchalarning zamonaviy kontekstda ahamiyatini ko'rsatadi. Natijada, texnologiyalarning rivojlanishi va turizm sohasidagi terminlarning samaradorligi hamda foydalanishi haqida xulosa chiqariladi.*

Kalit so'zlar: *turizm, terminologiya, madaniy almashuv, ekologik barqarorlik, inklyuziv turizm, xalol turizm, eko-turizm, tur paket, tur agent, tur operator, logistika, ijtimoiy taraqqiyot, tilshunoslik*

Turizm — mamlakat iqtisodiyotining muhim tarmoqlaridan biri bo'lib, u jahon miqyosida jadal rivojlanmoqda. Turizmning rivojlanishi, faqatgina iqtisodiy foyda keltiribgina qolmay, balki madaniy almashuv, ekologik barqarorlik va ijtimoiy taraqqiyotga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu munosabat bilan, turizmni rivojlantirish masalalari dolzarb ahamiyatga ega.

Turizm va tilshunoslik o'rtasidagi aloqalar juda murakkab va ko'p qirrali. Turizm, jamiyatning madaniy, iqtisodiy va ijtimoiy hayotida muhim rol o'ynasa, tilshunoslik esa tilning o'rni, rivojlanishi va o'zaro aloqa mexanizmlarini o'rganadi. Turizm sohasidagi terminlar, iqtisodiy, madaniy va ijtimoiy rivojlanish bilan bog'liq holda, tilga kirib kelgan va rivojlangan. Keling, mazkur terminlarning paydo bo'lishi, ma'nolari va rivojlanishini ko'rib chiqaylik.

Turizm jarayonida mahalliy madaniyat, an'analar va urf-odatlar turistlarga til orqali yetkaziladi. Madaniy terminologiya, masalan, "xalol" yoki "eko-turizm" kabi tushunchalar, turizmning madaniy kontekstida muhim ahamiyatga egadir. Xalol turizm, asosan musulmon turistlar uchun mo'ljallangan xizmatlarni o'z ichiga oladi. Uning asosi Islom dinining talablariga mos keladi. Xalol turizm konsepsiyasi 2000-chi yillarda paydo bo'ldi va dunyo bo'ylab musulmon turistlar sonining oshishi bilan rivojlandi. Bugungi kunda xalol turizm, mehmonxonalar, restoranlar va turizm xizmatlari orqali musulmonlarning talablarini qondirish maqsadida shakllanmoqda. Eko turizm 1980-chi yillarda paydo bo'ldi, asosan tabiatni muhofaza qilish va ekologik barqarorlikni ta'minlash maqsadida. Ushbu konsepsiya, tabiatga zarar yetkazmasdan, turistlarni tabiat bilan yaqinlashtirishni maqsad qilgan. Eko turizm, ekologiya, biologik xilma-xillik va jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini hisobga oladi.

Inklyuziv turizm — barcha odamlar, jumladan, imkoniyati cheklangan shaxslar uchun mo'ljallangan turizm shakli. U, turizm xizmatlarini har kim uchun dostupli qilishni maqsad qiladi. Mazmun: Inklyuziv turizm, mehmonxonalar, transport vositalari va turistik joylarning imkoniyatlarini kengaytirishni talab qiladi. Bu turizm shakli jamiyatdagi barqarorlik va tenglikni ta'minlashga yordam beradi.

Tur Paket — turistik xizmatlarning majmui, odatda, transport, turar joy, ovqatlanish va ekskursiyalarni o'z ichiga oladi. Tilga Kirib Kelishi: "Tour package" ingliz tilidan kirgan. Ushbu termin, turizmning murakkablashgan shakllari va turistik xizmatlarning integratsiyasi bilan bog'liq ravishda rivojlangan. Tur paketlarining rivojlanishi, turistlarga qulaylik yaratish va ularning ehtiyojlarini qondirish maqsadida amalga oshiriladi. Bugungi kunda, maxsus tur paketlar (masalan, eko turizm, madaniy turizm) ham mavjud.

Tur Agent — turistik xizmatlarni taklif qilish va realizatsiya qilish bilan shug'ullanuvchi shaxs yoki kompaniya. "Travel agent" termindan olingan. Ushbu termin, turizm sohasidagi xizmatlarning professionallashuvi bilan bog'liq. Tur agentlarining rivojlanishi, internetning paydo bo'lishi bilan birga, onlayn turizm

platformalari va agregatorlarining paydo bo'lishi bilan ham bog'liq. Bu, turistlarga ko'plab variantlarni taqdim etish imkonini beradi.

Tur Operator — turistik paketlarni tashkil etuvchi va ularni bozorga chiqaruvchi kompaniya. "Tour operator" ingliz tilidan olingan. Ushbu termin, turizm sohasidagi xizmatlarning professional darajada tashkil etilishini anglatadi. Tur operatorlarining rivojlanishi, globalizatsiya va xalqaro almashinuvning kengayishi bilan bog'liq. Ular, turistik xizmatlarning samaradorligini oshirish va mijozlar uchun xos takliflar yaratishda muhim rol o'ynaydi.

Logistika — tovarlar, xizmatlar va ma'lumotlarning harakatini boshqarish jarayoni. "Logistics" ingliz tilidan kirgan. Ushbu termin, turizmدا transport, saqlash va xizmatlarning samarali boshqarilishiga e'tibor qaratadi. Logistikaning rivojlanishi, turizmدا samaradorlikni oshirish, resurslarni tejash va mijozlar uchun qulaylik yaratish maqsadida muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy logistika tizimlari, texnologiyalar va avtomatizatsiya vositalari bilan yangilanmoqda.

Xulosa

Tur paket, tur agent, tur operator va logistika terminlari, turizm sohasining rivojlanishi va professionallashuvi bilan bog'liq holda tilga kirib kelgan va rivojlangan. Ushbu terminlarning ma'nolari, turizmning dinamik rivojlanishini, ijtimoiy munosabatlarni va iqtisodiy almashinuvni aks ettiradi. Texnologiyalarning rivojlanishi, ushbu terminlarning samaradorligi va foydalanishini yanada kengaytirmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Kotler, F. (2016). *Turizm marketingi*. Moskva: Eksmo.
2. Djonson, P. (2018). *Ekologik turizm: nazariy va amaliy asoslar*. Toshkent: O'zbekiston milliy universiteti.
3. Smit, V. (2019). *Madaniy turizm: konsepsiyalar va amaliyot*. London: Routledge.
4. Garsiya, M. (2020). *Inklyuziv turizm: barcha uchun turistik xizmatlar*. Barselona: Planeta.

5. Miller, A. (2021). *Turistik logistika: samaradorlik va innovatsiyalar*. Nyu-York: Springer.
6. Aliev, A. (2022). *Xalol turizm: konsepsiya va rivojlanish*. Toshkent: O'zbekiston milliy akademiyasi.
7. Turizm va ekologiya: muammolar va yechimlar (2023). *Jurnal turizm tadqiqotlari*, 5(2), 45-60.
8. Kosimova, M. (2024). NATIONAL-CULTURAL AND ETYMOLOGICAL ISSUES OF SPECIAL TERMS. *International Journal of Education, Social Science & Humanities*, 12(3), 577-581.
9. AHMEDOV, A., & SHAXRIZODA, X. (2024). THE ENGLISH EFFECT. *Ta'limning zamonaviy transformatsiyasi*, 7(3), 18-23.
10. Kozimjon o'g'li, M. U. (2022). TURIZMNING RIVOJLANISH TARIXI. *IJODKOR O'QITUVCHI*, 2(19), 625-627.
11. Muhayyo, A., & Avazbek, O. (2023). SIMULTANEOUS TRANSLATION AND ITS HISTORY. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 23(6), 73-75.